

Antoni Ulaczyk, Andrzej Wośko

Działalność duszpasterska w Austrii i Chorwacji

Symposium 8/1(12), 205-212

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. mgr lic. Antoni Ulaczyk SCJ
ks. mgr Andrzej Wośko SCJ

DZIAŁALNOŚĆ DUSZPASTERSKA W AUSTRII I CHORWACJI

Jednym z istotnych zadań, jakie podejmuje Prowincja Polska, jest zaangażowanie kilkunastu jej członków w pomoc duszpasterską w Austrii, Chorwacji, Niemczech i Szwajcarii. Dzięki temu ciągle umacnia się obecność sercańskiego charyzmatu w tym rejonie Europy i kontynuowana jest misja ewangelizacyjna i reewangelizacyjna Zgromadzenia. W sposób szczególny polscy sercanie podejmują działalność duszpasterską w Austrii i Chorwacji.

Austria

Kościół katolicki w Austrii

Do Kościoła katolickiego przyznaje się 74 procent ludności Austrii, która ma ponad 8 milionów mieszkańców (5 procent należy do Kościoła ewangelickiego, 3 procent do prawosławnego, a 2 procent przyznaje się do islamu, pozostali są ateistami albo należą do rozmaitych sekt). Kościół katolicki na terenie Austrii ma 2 archidiecezje, 7 diecezji, 1 ordynariat polowy i 1 ordynariat dla wiernych obrządku grekokatolickiego. Dosty regularne uczestniczenie w życiu Kościoła deklaruje około 1/6 wyznawców (chodzi o branie udziału w niedzielnych i świątecznych mszach św.). Nauka religii odbywa się w szkołach w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, jeżeli ponad 10 uczniów w klasie deklaruje chęć uczęszczania na te zajęcia (gdy liczba uczniów jest mniejsza, wówczas mają tylko jedną godzinę religii). W większości lekcje te w szkołach prowadzą osoby świeckie z odpowiednim wykształceniem teologicznym. Przygotowanie do

Pierwszej Komunii Świętej i bierzmowania odbywa się przy parafii, ale duży udział mają w tym rodzice czy świeccy pomocnicy. Również grupy parafialne dzieci, młodzieży czy seniorów są często prowadzone przez świeckich wo-lontariuszy.

Ważną rolę w życiu parafii odgrywają rady parafialne, wybierane co pięć lat we wszystkich diecezjach równocześnie. Niektóre decyzje mogą być podjęte przez proboszcza tylko za zgodą rady. Przewodniczącym rady jest proboszcz, radni podejmują odpowiedzialność za poszczególne odcinki życia parafii i znacznie go wspomagają.

Tylko niektóre parafie mają wikariusza (w wielu wypadkach proboszcz obsługuje kilka placówek), ale za to wiele z nich ma stałego diakona czy asystentów parafialnych. Na diakonów są wyświęceni żonaci mężczyźni po odpowiednim przygotowaniu, a posługę asystentów parafialnych mogą spełniać także kobiety, jeśli otrzymają na to zgodę biskupa. Diakoni oraz asystenci pastoralni mogą prowadzić nabożeństwo Słowa Bożego, rozda-wać komunię św. czy przewodzić pogrzebom katolickim. W niektórych parafiach są też inne osoby świeckie, które mają pozwolenie biskupa na tego rodzaju posługę. Każda parafia posiada lektorów i kantorów przygotowanych do właściwej im posługi liturgicznej. W niektórych placówkach parafialnych działają grupy starające się o pogłębienie wiary – grupy modlitewne czy apostołskie. Wiele uwagi poświęca się też osobom starszym i chorym, zarówno przebywającym na terenie parafii, jak i w szpitalach czy domach opieki.

W Austrii wiele praktyk i obyczajów religijnych jest podobnych do polskich, na przykład: wigilia, choinka, kolędowanie, droga krzyżowa (nieznane są Gorzkie żale), Grób Pański, święcenie pokarmów wielkanocnych, procesja wielkanocna i Bożego Ciała, święcenie pól na wsiach. Austriacy mają też własne zwyczaje, między innymi chodzenie z grzechotkami w Wielki Piątek i Wielką Sobotę. Wśród niektórych panuje przekonanie, że księdza nie wzywa się zbyt wcześnie do chorego, bo jest to „ostatnie” namaszczenie. Ogromną wagę Austriacy przywiązują do uroczystego pogrzebu i bardzo dbają o piękno grobów swoich najbliższych.

Niestety niezgodność z nauką i praktykami Kościoła panuje w odniesieniu do życia małżeńskiego i rodzinnego: życie bez sakramentu, zmienia-

nie partnerów oraz rozwody, rzadkie korzystanie z sakramentu spowiedzi św. Praca z młodzieżą jest utrudniona przez tendencje konsumistyczne i laicyzację życia, a także przez rozszerzanie się działalności sekt.

Kościół w Austrii nie jest prześladowany, ale w środkach masowego przekazu spotyka się częściej krytykę niż pozytywną ocenę jego roli i działań, co nie pozostaje bez wpływu na szerzenie się relatywizmu światopoglądowego i etycznego. Podejmowane są różne inicjatywy, aby ożywić i wzmocnić religijność, między innymi misje miejskie w Wiedniu w 2003 roku pod hasłem „Otwórzcie drzwi Chrystusowi”. Organizowane są także specjalne czuwania czy pielgrzymki modlitwne w określonych intencjach, jak zaprzestanie zabijania dzieci nienarodzonych czy wspieranie powołań zakonnych i kapłańskich.

W Austrii powołań do stanu duchownego czy zakonnego jest niewiele, stąd następuje proces starzenie się duchowieństwa. Wielu duszpasterzy czy zakonnic pochodzi z innych krajów i Kościołów. Wsparcie przychodzi również z Polski zarówno dla wspólnot zakonnych, jak i duszpasterstwa parafialnego. W rozmaitych diecezjach Austrii pracuje ponad dwustu księży Polaków, najwięcej w diecezji wiedeńskiej. Także dwa klasztory sercańskie są obsługiwane przez współbraci z Prowincji Polskiej.

Kościół austriacki jest bardzo mocno zaangażowany w pomoc charytatywną innym Kościołom i państwom. Na pewno starsi Polacy pamiętają, jak wiele darów przychodziło z tego kraju w okresie stanu wojennego i jak znaczną pomoc finansową udzielił ten Kościół przy budowie nowych czy remoncie starych świątyń w Polsce. Należy przy tym wspomnieć o materialnej pomocy dla rolników, którą Austriacy od lat organizowali dla niektórych regionów, szczególnie na południu Polski.

Polscy sercanie w Austrii

Współpraca Prowincji Niemieckiej i Polskiej na terenie Austrii rozpoczęła się w 1974 roku, kiedy ks. Herbert Halama w marcu i ks. Antoni Ulaczyk w czerwcu wyjechali do Wiednia i tam zostali mianowani wikariuszami w parafii Ducha Świętego przy klasztorze sercanów. Ta współpraca nie trwała jednak zbyt długo, bo ks. Ulaczyk już w marcu 1975 roku wyjechał do Chorwacji, a ks. Halama w sierpniu 1976 roku do Niemiec. Nową próbę podjęto w 1984 roku. Na prośbę ks. Hansa Schaedlego wy-

słano ponownie ks. Ulaczyka do pomocy w Wiedniu, gdyż po śmierci ks. Henryka Boemera i przy chorobie ks. Franciszka Kuehna parafia potrzebowała wsparcia. Ksiądz Schaedle zwracał się ponownie do Prowincji Polskiej o pomoc personalną, gdyż Prowincja Niemiecka nie była w stanie przeznaczyć ludzi do pracy w Austrii, na co kolejne zarządy polskiej prowincji odpowiadały pozytywnie. W 1985 roku do Austrii przyjechał ks. Tadeusz Słonina, a w 1987 roku księża: Andrzej Ulbrych i Piotr Piechura. Diecezja przekazała sercanom placówkę Hafnerberg w 1987 roku. Najpierw pracował tam ks. Tadeusz Słonina, a od 1988 roku również księża Stanisław Łukasik i Lucjan Mazur. W tym roku na prośbę biskupa diecezji Graz wikariuszem w Weiz został ks. Antoni Ulaczyk. W tym okresie zmarł ks. Andrzej Ulbrych. W następnym roku wysłano do Austrii ks. Stanisława Rośka i ks. Kazimierza Marekwię. Z czasem oficjalnie otwarto klasztor w Hafnerbergu, gdzie mieszkali i obsługiwali okoliczne parafie sercane z Polski. W 1990 roku przybył do Austrii ks. Jerzy Siwiec i po otwarciu nowej placówki w Kirchberg am Wechsel, zaczął tam posługę z ks. Schaedlem. Ksiądz Ulaczyk został odwołany z Weiz i objął posługę proboszcza w Wiedniu. W 1991 roku przybył do Austrii ks. Józef Gawel w roli mistrza nowicjuszy, jako że kilku kandydatów pochodzenia polskiego zgłosiło się do Zgromadzenia. W tym samym roku do Austrii zostali wysłani ks. Stanisław Leszczyński oraz ks. Andrzej Sobieraj. Później dołączyli do nich ks. Władysław Mach, a po nim ks. Kazimierz Sławiński i ks. Jacek Kubica.

Dążeniem ks. Schaedlego, który został mianowany wikariuszem biskupim do spraw zakonów męskich, było utworzenie w Austrii regionu. Początkiem tego był status tzw. wspólnoty terytorialnej w połączeniu z Chorwacją. W 1996 roku Zarząd Generalny zgodził się na utworzenie Regionu Austro-Chorwackiego (ACR). Przełożonym regionalnym został mianowany ks. Kazimierz Sławiński. W 1997 roku sercane otrzymali parafię w Wiedniu Strebersdorf, gdzie przeszli ks. Antoni Ulaczyk i ks. Andrzej Frosztega, który w tym właśnie roku został przeznaczony do pracy w Austrii. Ostatnimi polskimi współbraćmi wysłanymi do tego kraju są ks. Sławomir Czulak (2000 rok), ks. Krzysztof Cinal (2001 rok) i ks. Piotr Dudek.

Spośród wymienionych posługę w Austrii pełni 7 Polaków, którzy mieszkają w klasztorach w Wiedniu i na Hafnerbergu. Niektórzy wrócili

do Polski, jeden zmarł, inni zaś przeszli do diecezji. Przełożonym regionalnym jest obecnie ks. Władysław Mach, będący równocześnie proboszczem parafii w Wiedniu i przełożonym wspólnoty wiedeńskiej. Sercanie pracujący w Austrii prowadzą różną działalność apostolską i duszpasterską. Na szczególną uwagę zasługuje koordynacja Rodzin Serca Jezusowego oraz Stowarzyszenia Wynagrodzicieli. Wspólnota wiedeńska wydaje również czasopismo o zasięgu ogólnokrajowym „Życie w Pełni”.

Chorwacja

Początki Zgromadzenia w Chorwacji

Do istotnych inicjatyw ostatnich lat Prowincji Polskiej Księży Sercanów należy niewątpliwie przeszczepienie Zgromadzenia do Chorwacji. Tego trudnego zadania podjął się, za zgodą Kapituły Prowincjalnej z 1984 roku, ks. Antoni Ulaczyk. Na prośbę współbraci niemieckich, pracujących w Wiedniu, przyjął funkcję wikariusza w parafii Świętego Ducha przy klasztorze wiedeńskim, udając się co jakiś czas do Chorwacji w celu poszukiwania możliwości podjęcia tam duszpasterstwa. Wyjazdy te zaowocowały w 1985 roku dwoma kandydatami do Zgromadzenia.

Odbyli oni postulat i część nowicjatu w Wiedniu. Na dalszą formację udali się do Polski, gdzie kontynuowali studia seminaryjne w Stadnikach. W 1987 roku do Zgromadzenia wstąpiło dwóch następnych kandydatów. Z tej czwórki pozostali tylko dwaj, pracujący obecnie w Kościele chorwackim: ks. Zvonko Seremet i ks. Mirko Sadak. W tym czasie Prowincja polska przeznaczyła do pracy w Kościele chorwackim dwóch Polaków: ks. Jacka Kubicę w 1985 roku i ks. Andrzeja Woškę w 1986 roku. Najpierw mieszkali oni w Zagrzebiu u sióstr karmelitanek od Najświętszego Serca Jezusowego, a potem byli zaangażowani jako wikariusze w parafii św. Pawła w tym mieście. Ksiądz Kubica opuścił Chorwację w 1989 roku, a ks. Woško wyjechał z niej tylko na rok, w czasie wojny domowej. Po powrocie do Chorwacji w 1993 roku objął on funkcję proboszcza w przekazanej sercanom przez kard. Franciszka Kuharića parafii Matki Kościoła i św. Maksymiliana Kolbego w Zagrzebiu-Trnovčicy. Obecnie Zgromadzenie posiada w Chorwacji dwie placówki duszpasterskie:

w Zagrzebiu, gdzie pracują ks. Andrzej Wośko i ks. Mirko Sadak – tam też ma powstać klasztor – oraz w Pożeskie Sesevete, gdzie duszpasterzują ks. Zvonko Seremet i ks. Tomasz Cebula, a także dom zakonny w Zagrzebiu, erygowany w 1998 roku. Dnia 22 maja br. święcenia kapłańskie przyjął dk. Marijan Kristofić, który powrócił do Chorwacji, aby podjąć tam pracę duszpasterską. Nadzieją na dalszy rozwój sercańskiej wspólnoty w Chorwacji jest kolejny nowicjusz, Marko Sop.

Parafia pw. Matki Kościoła i św. Maksymiliana Marii Kolbego w Zagrzebiu

Z historii parafii

W 1978 roku rozpoczęła się jednocześnie budowa osiedla Trnovčica i nowej kaplicy-kościółka, przy której do dzisiaj znajduje się pierwszy w Chorwacji klasztor Księża Sercanów. Pierwszą mszę świętą w nowo wybudowanej kaplicy odprawił 28 września 1980 roku kard. Franciszek Kuharić i otworzył pastoralne centrum w tej części Zagrzebia. Nie można było tego uczynić wcześniej, gdyż władze komunistyczne nakazały zburzenie górnej części dopiero co ukończonego budynku i trzeba go było odbudowywać na nowo przez kilka miesięcy.

W czerwcu 1993 roku ksiądz kardynał erygował parafię pw. Matki Kościoła i św. Maksymiliana Kolbego w Zagrzebiu i powierzył ją sercanom. Obecny ksiądz proboszcz – ks. Andrzej Wośko, przejął parafię 10 października 1993 roku. Rok później, w 100. rocznicę urodzin św. Maksymiliana Kolbego, odbyła się pierwsza procesja ulicami osiedla, co było pewną nowością, gdyż dotychczasowe władze nie pozwalały na podobne manifestacje wyznawanej wiary. To z kolei pozwoliło na pierwszą procesję Bożego Ciała 15 maja 1995 roku, która w świadomości parafian i mieszkańców tej części miasta jest do dziś bardzo żywa. Wówczas był to dzień roboczy, ponieważ dopiero od dwóch lat Boże Ciało jest świętem państwowym.

Budowa nowej świątyni

Dnia 27 maja 1996 roku kard. Franciszek Kuharić dokonał poświęcenia placu pod budowę nowego kościoła i pamiątkowego krzyża, który wierni

tam ustawili. Rozpoczęcie budowy – po wielu trudnościach – miało miejsce 10 lutego 1998 roku w 38. rocznicę śmierci bł. Alojzego Stepinaca. Dnia 1 czerwca 1998 roku kamień węgielny poświęcił obecny kardynał (wtedy jeszcze arcybiskup) Josip Bozanić. Nowy kościół pobłogosławił mons. Vlada Košić, biskup pomocniczy Zagrzebia i odprawił pierwszą mszę świętą w tym kościele 12 czerwca 2000 roku. Pierwszą wizytację kanoniczną w parafii przeprowadził mons. Josip Mrzljak, biskup pomocniczy Zagrzebia, 14 marca 2003 roku.

Życie wspólnoty parafialnej

W parafii od trzech lat działają rady parafialne: ekonomiczna, pastoralna i charytatywna. Od 8 kwietnia 2003 roku całość liturgii odbywa się w nowym kościele, a więc msze święte, chrzty, śluby i inne. W latach 1993-2003 w parafii było: 714 chrztów, 142 śluby, 320 pogrzebów. W tym czasie 928 dzieci przystąpiło do Pierwszej Komunii Świętej, a 867 osób do bierzmowania. W parafii działa 13 wspólnot modlitewnych: Legion Maryi, Wspólnota Jezusa Miłosiernego, Żywy Różaniec, Rycerstwo Niepokalanej, Emanuel-wspólnota, charytatywna grupa o. Dehona, Neokatechumenat, Dzieci Caritasu, Chorwacka Młodzież Sercańska, Dzieci Adoracji, Wspólnota Alojzego Stepinaca, Chór św. Maksymiliana, ministranci. Parafia wydaje list parafialny „Emanuel” i list dla chorych „Wstań” – „Ustani!”. Serwanie pracujący na parafii wydają także odpowiednik „Czasu Serca” – „Vrijeme Srca”.

